

УДК 378

БЕВЗЕНКО Антоніна Валеріївна
студентка 4-ДО курсу кафедри дошкільної освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького
e-mail: tosjatko@ukr.net

ВПЛИВ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНИКА

***Анотація.** У статті проаналізовано вплив дидактичної гри на виховання дошкільника. Розкрито особливості розвитку дітей дошкільного віку за допомогою дидактичної гри. Проведено аналіз досліджень Д. Ельконіна та Г. Люблінської про гру як провідну діяльність дошкільника.*

***Ключові слова:** дидактична гра, дошкільне виховання, молодший дошкільний вік, провідна діяльність молодшого дошкільника.*

Постановка проблеми. В умовах реформування освіти, коли найвищою цінністю проголошується людина та активно запроваджується людиноцентричний підхід, дошкільна освіта покликана створити належні умови для всебічного розвитку молодшого дошкільника. У зв'язку з цим дошкільні навчальні заклади мають стати культурно-освітніми центрами розвитку дитини. З огляду на це особливого значення набуває проблема впливу дидактичної гри на розвиток особистості молодшого дошкільника.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Педагогічною обробкою дидактичних ігор, відбором і пропагандою ігрових форм як засобів виховання займалися В. Даль, П.Лесгафт, П. Бокін, Є. Дементьев та ін. Останнім часом дослідники (Н. Михайленко, Н. Короткова) виявляють зацікавленість не так феноменом гри, як сутністю, структурою, динамікою стосунків, що в ній складаються. Цей напрям наближений до сучасних концепцій дошкільного виховання. Сучасні українські науковці (Л. Артемова, Г. Григоренко, К. Щербакова та ін.) досліджують формування суспільної спрямованості дитини дошкільного віку у грі, розвиток моральних стосунків у творчих іграх тощо. За їхніми твердженнями, гра містить більші можливості для формування особистості дошкільників ніж будь-яка інша діяльність, оскільки мотиви її мають велику спонукальну силу і дітям зрозуміле співвідношення мотиву і мети гри.

Мета статті – виявлення впливу дидактичної гри на розвиток особистості молодшого дошкільника.

Виклад основного матеріалу дослідження. Народна педагогіка вдало використовувала гру для виховання дітей різного віку. В одних іграх на першому плані виявлялися завдання розумового виховання, в інших – фізичного та художнього. Так народ передавав свої традиційні форми відпочинку та розваг.

У розвитку дитини гри відводиться особлива роль. Сучасний педагог під час організації гри враховує специфіку її формування і загальні закономірності розвитку дітей. Кожному віковому періоду відповідає найдоступніший та найважливіший для виховання і психічного розвитку вид діяльності. У багатьох іграх зміст навчання вплітається в ігровий сюжет, що є цікавим і близьким дітям щодо їх життєвого досвіду [1, 65–66].

Одним із головних видів діяльності, в яких максимально розв'язується завдання виховання дітей дошкільного віку, є гра.

Опираючись на дослідження Л. Виготського, ми розглянемо засвоєння соціально-ігрового простору в межах «культурно-історичної» теорії: розвиток вищих психічних функцій людини відбувається через присвоєння історично надбаних форм поведінки при переході від без опосередкованих реакцій до опосередкованих форм мислення; соціальні форми поведінки під час розвитку стають засобом адаптації людини, формами поведінки й мислення особистості; розвиток психічних функцій людини відбувається шляхом інтеріоризації суспільного досвіду [2].

Водночас опанування суспільних функцій людства відбувається в єдності розвитку свідомості та діяльності, що можлива за умови взаємодії людини з навколишнім середовищем, під час якої дитина виступає як суб'єкт власної діяльності, визначаючи своє

ставлення до навколишнього світу, присвоює систему стосунків із людьми, пізнає себе та свої потенціальні можливості в спілкуванні з однолітками.

Дослідження дитячої гри Д. Ельконіна та Г. Люблінської про гру як провідну діяльність дошкільника, психологію та механізми супроводу дидактичної гри дають змогу виокремити такі її особливості: у грі дитина віддзеркалює реальне оточення; гра–засіб організації й набуття та уточнення знань, що закріплюються в ній; ра–простір для вияву мисленнєвої діяльності дитини; ра–шлях до активного перетворення дійсності, забезпечення єдності уявлень з реаліями життя; ра–форма своєрідного поєднання вигадки з реальністю: дії та слова; жерелами розвитку гри є боротьба внутрішніх суперечностей розвитку дитини [4, 156–157].

У дидактичній грі, що є відтворенням ситуації людських взаємин, дитині доводиться внутрішньо програвати не тільки свої дії, а й їх наслідки. Завдяки цьому в неї поступово формується внутрішній план дій, уміння їх планувати, передбачати (емоційно, а потім інтелектуально). Гра як провідна діяльність виникає тоді, коли дитина прагне активно увійти у життя дорослих, проте не має для цього потрібних знань, умінь, здібностей [5].

Дидактичні ігри ще часто вчені називають навчальними. У навчальних іграх із дітьми продовжують уточнюватися, розширюватися знання дошкільників про призначення предметів, дії з ними.

Необхідно наголосити на важливості навчальних ігор, які спеціально організовані дорослими для розвитку самостійної гри дітей. Їх особливо потребують діти раннього віку, ігровий досвід яких ще тільки формується. Діти наслідують те, що може бути зрозумілим їм, що є в «зоні найближчого розвитку» (Л. С. Виготський), тому демонстрація зразка ігрових дій або розгорнутих епізодів є необхідною умовою розвитку гри [5].

Отже, навчальні ігри допомагають дітям засвоїти багато ігрових умінь: умовне позначення простору, визначення можливого стану ляльки, підготовка умов гри і послідовне виконання дій, звертання до персонажів, діалог із ними.

Вагоме значення в розвитку особистості дошкільника мають сюжетно–дидактичні ігри.

Зокрема, сюжетно–дидактичні ігри розвивають моральні якості дітей і допомагають їм опанувати правила поведінки: малята вчаться поводитися з лялькою, як з живою людиною, турбуватися і берегти її, ввічливо розмовляти. Отримуючи ігровий досвід, діти готуються до самостійної гри.

Особливий характер має гра, яку діти створюють самі, відображають те, що їм близьке і цікаве (дії людей з предметами побуту, трудові процеси, стосунки між людьми, їхній відпочинок, розваги). У таких іграх тема, зміст, послідовність дій не задані дорослими, вони ґрунтуються на життєвому досвіді дітей [6].

Важливим у грі є розумовий розвиток дитини. Він невіддільний від естетичного, фізичного; він дає дитині змогу краще орієнтуватися в моральних нормах, бачити красиве в довкіллі. Гра є запорукою доброго настрою, міцного здоров'я [7, 205–206]. аким чином, важливо зазначити, що саме в грі дитини віддзеркалює реальне своє оточення та своє відношення до навколишньої дійсності. Програючи в грі людські взаємини дитини вже усвідомлює їх наслідки, що є досить важливим для її подальшого розвитку як особистості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, щоб розв'язати завдання дидактичної гри, потрібні зосередженість, довільна увага, розумові зусилля, вміння осмислити правила, повна послідовність дій. Усе це сприяє розвиткові в дошкільників відчуттів і сприймань, формуванню уявлень, засвоєнню знань. Такі ігри дають змогу навчати дітей раціональних способів розв'язання певних розумових і практичних завдань, що забезпечує розвивальний потенціал дидактичної гри.

Дидактична гра сприяє моральному вихованню, розвитку у дітей товариськості. Педагог ставить дітей в такі умови, в яких їм доводиться грати разом, регулювати свою поведінку, вміти поступитися, бути справедливими та чесними.

Список використаної літератури

1. Швайка Л. А. Організація роботи з дітьми раннього віку / Л. А. Швайка, Г. В. Гаркаша. – Київ: Основа, 2009. – 223 с.

2. Піроженко Т. Визначення провідної ролі творчих ігор в особистісному розвитку дошкільника / Т. Піроженко, К. Карасьова. // Дитячий садок. – 2012. – №34. – С. 37–40.
3. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкільця / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – Київ: Слово, 2010. – 360 с.
4. Бондаренко А.К. Дидактические игры в детском саду / А. К. Бондаренко. – М., 1991. – 356с.
5. Выготский Л.С. Игра и ее роль в психологии развития ребенка / Л.И.Выготский // Вопросы психологии. – 1966. – №6. – С. 64–76.
6. Піроженко Т. Керівництво під час гри / Т. Піроженко, К. Карасьова. // Дитячий садок. – 2012. – №39. – С. 8–9.
7. Бондаренко А.К. Воспитание детей в игре / А.К. Бондаренко, А. М. Натусик. – М., 1983. –285с.

References

1. Shvaika L. A. (2009). Organization working with young children. Kyiv: Basis (in Ukr.).
2. Pirozhenko T.(2012). Definition leading role in creative play preschool personal development. Kindergarten, 34, 37–40 (in Ukr.).
3. Lysenko N.V. (2010). Pedagogy Ukrainian doshkilliya. Kyiv: Word (in Ukr.).
4. Bondarenko A.K. (1991). Didactic games in the. Moskow (in Russ.).
5. Vygotsky, L.S. (1966). The game and its role in the psychological development of the child. Questions of psychology, 6, 64–76 (in Ukr.).
6. Pirozhenko T. (2012). Management during a game. Kindergarten, 39, 8–9 (in Ukr.).
7. Bondarenko A.K. (1983). Children in the game. Moskow (in Russ.).

BEVZENKO Antonina Valeriyivna, ourth-year student, department of preschool education
Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy
e-mail: tosjatko@ukr.net

DIDACTIC GAMES INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF PRESCHOOLER'S PERSONALITY

Summary. The article analyses didactic games influence on preschooler's upbringing. It reveals special features of preschoolers' development by means of didactic games. The article analyses D. Elkonin and H.Liublinska's investigations of the game as the main activity of a preschooler. The author emphasizes that didactic game maximally solves the task of preschoolers' education. The motive arises while the child is playing the game. Its main point is to play the part successfully. The author claims that playing influences on the development of all child's psychological processes.

Purpose. The purpose of the article is to reveal the didactic game influence on the development of preschooler's personality.

Conclusion. To solve the aim of a didactic game one need concentration, arbitrary attention, mental efforts, ability to comprehend rules, complete sequence of actions. All the mentioned above contributes to the development of feelings and perceptions of the preschooler. Such games give an opportunity to teach children rational ways of solving some mental and practical tasks. This provides didactic game's developing potential.

Didactic game contributes to moral upbringing, development of sociability among children. The teacher sets children into such conditions in which they must play together, control their behavior, be able to give in, be fair and honest.

Keywords: didactic game, preschool education, preschool age, preschooler's leading activity.

Одержано редакцією 22.05.2016
Прийнято до публікації 26.05.2016

УДК 371.134

БЕЗЛЮДНА Віта Валеріївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
іноземних мов Уманського державного
педагогічного університету імені П. Тичини
e-mail: vitabz@ukr.net

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХІ УЧИТЕЛІВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Анотація. У статті розкрито сутність поняття професійна підготовка майбутніх учителів, висвітлено наукові погляди на проблему професійної підготовки майбутніх учителів. Розглянуто найважливіші характеристики, що мають формуватися у майбутніх учителів у вищих навчальних закладах у процесі професійної підготовки та охарактеризовано основні професійно-